

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Основним завданням підприємств лісового господарства є підвищення їх екологічного і ресурсного потенціалу, захист земель та підвищення їх родючості через захист, збереження та примноження лісових ресурсів. Велике значення в даному сенсі має бухгалтерський облік, зокрема облік лісових ресурсів. Одним із недоліків обліку лісових ресурсів є відсутність вартісного обліку деревних лісових ресурсів, майже повна відсутність обліку недеревних лісових ресурсів, відсутність накопичення інформації про приріст деревних лісових ресурсів, що ускладнює аналіз, планування і прогнозування обсягів лісозаготівель та здійснення фінансового управління підприємств лісового господарства зокрема, та в державних масштабах.

З огляду на екологічні проблеми, які загрожують людству, основною метою діяльності лісогосподарських підприємств має бути збереження наявного лісового фонду, його відновлення та примноження. При цьому перевага має надаватися відтворенню лісів природним (без втручання людини) та комбінованим (незначне втручання людини) способами, і лише незначну частину – штучним шляхом, тобто вирощування лісу за допомогою і повним контролем людини. В даному напрямку значну увагу слід приділяти збереженню і збільшенню територій природно-заповідного фонду. Природно-заповідні території України займають лише 6%, при нормах Євросоюзу не менше 15%.

Значення лісових ресурсів настільки велике і різностороннє, що його важко оцінити. Тому, на нашу думку, за охороною лісових ресурсів має бути повний контроль держави. Це можна зробити за допомогою ведення обліку і складання звітності. На сьогодні значного удосконалення потребує:

- організація та методика ведення бухгалтерського обліку деревних лісових ресурсів;
- оперативний облік деревних та недеревних лісових ресурсів;
- удосконалення електронного обліку деревини;
- фінансова та статистична звітність підприємств лісового господарства тощо.

Але таких заходів буде недостатньо для досягнення європейських показників лісистості та ефективного використання ресурсів лісу. Так, для раціонального природокористування недостатнім є ведення лише оперативного та тактичного обліку деревних та недеревних лісових ресурсів. Концепція створення єдиної державної системи електронного обліку деревини, яка введена з 2009 року, залишає поза увагою поточний облік деревних лісових ресурсів на корені, оскільки основна увага зосереджена на контролі за процесами у сфері обігу деревини від її заготівлі до реалізації. Крім того, поза системою обліку залишаються недеревні лісові ресурси, які приносять часто значні доходи підприємствам лісового господарства; зміни ресурсного потенціалу деревного лісового фонду тощо. Варто зазначити, що при здійсненні лісогосподарської діяльності часто ігноруються природоохоронні та інші вимоги, які негативно впливають на стан і якість лісових, водних, земельних ресурсів.

Такий частковий точковий підхід до обліку деревини, навіть за допомогою електронної техніки, не забезпечує збереженість деревостанів, не упереджує незаконне використання деревини, повністю поза системою електронного обліку залишає подальшу переробку і використання і не гарантує повного контролю держави за охороною та використанням лісових ресурсів.

Зважаючи на такі проблеми необхідно:

- запровадити обов'язкову вартісну оцінку деревних лісових ресурсів на корені;
- організувати стратегічний облік деревних та недеревних лісових ресурсів;
- розробити методiku обліку недеревних лісових ресурсів;
- розробити нові форми звітності та доповнити існуючі фінансовими та нефінансовими показниками щодо наявності та змін лісових ресурсів з метою визначення ресурсного потенціалу лісогосподарських підприємств. Поряд з цим необхідним є комплекс заходів щодо збереження та збільшення лісових ресурсів в культурних та незайманих лісах. Особливих заходів потребують праліси і старовікові ліси, які на щастя ще збереглися в нашій країні, хоча і не в значній кількості. Праліси залишилися недоторканими, а старовікові ліси збереглися завдяки збалансованому господарюванню людини. Вони є генетичними ресурсами і повинні сприйматись виключно як природні комплекси екологічного призначення під повною і суворою охороною держави з відповідним фінансуванням з державного бюджету.

Основним інструментом забезпечення суцільного і безперервного спостереження за станом і використанням лісових ресурсів має стати система бухгалтерського обліку і звітності за допомогою сучасних інформаційних систем і технологій.